

# **Interzicerea discriminării**

**Hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor  
Omului pronunțate în cauzele împotriva României**



**Coordonator: Oana Cristina Niemesch**

**Autori: Dragoș Călin, Ionuț Militaru, Roxana-Maria Călin,  
Mihaela Vasiescu, Lavinia Cîrciumaru, Lucia Zaharia,  
Paula-Andrada Coțovanu, Florin Mihăiță, Cristina Radu,  
Cristinel Ghigheci, Victor Constantinescu, Alexandra  
Ghergheșanu, Vasile Bozeșan, Beatrice Ramașcanu,  
Alexandra Lăncrănjan, Iulian Balan**

# **Interzicerea discriminării**

**Hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor  
Omului pronunțate în cauzele împotriva României**



**EDITURA UNIVERSITARĂ  
București**

Redactor: Monica Stoian  
Tehnoredactor: Ameluța Vișan  
Coperta: Monica Balaban  
Revizie text: Irina Alexe

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**

**Interzicerea discriminării : hotărâri ale Curții Europene a drepturilor  
Omului pronunțate în cauzele împotriva României /** Dragoș Călin, Ionuț  
Militaru, Mihaela Vasiescu, ... ; coord.: Oana Niemesch. - București :  
Editura Universitară, 2015  
Bibliogr.  
ISBN 978-606-28-0270-7

- I. Călin, Dragoș
- II. Militaru, Ionuț
- III. Vasiescu, Mihaela
- IV. Niemesch, Oana Cristina (coord.)

341.645.5(4)(094.9)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062802707

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2015  
Editura Universitară  
Director: Vasile Muscalu  
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București  
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27  
www.editurauniversitara.ro  
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE  
comenzi@editurauniversitara.ro  
O.P. 15, C.P. 35, București  
www.editurauniversitara.ro

## CUPRINS

Cuprins alfabetic .....	7
Introducere .....	9
Capitolul I. Nediscriminarea și dreptul la viață .....	32
Cauza Panaitescu împotriva României .....	32
Cauza Soare și alții împotriva României .....	40
Capitolul II. Nediscriminarea și interzicerea torturii .....	70
Cauza Cobzaru împotriva României .....	70
Cauza Stoica împotriva României .....	80
Cauza Marian Chiriță împotriva României .....	88
Cauza Marian Stoicescu împotriva României .....	95
Capitolul III. Nediscriminarea și dreptul la un proces echitabil .....	100
Cauza Parohia Greco Catolică Sâmbăta Bihor împotriva României ...	100
Cauza M. și C. împotriva României .....	107
Cauza Dajbukat și Szilagyi-Palko împotriva României .....	120
Cauza Kocsis împotriva României .....	127
Cauza Daniel Ionel Constantin împotriva României .....	138
Cauza Bulfinsky împotriva României .....	143
Cauzele Eugen Iorga și Ioan Moldovan împotriva României .....	152
Cauza Dumitru David și alții împotriva României .....	156
Capitolul IV. Nediscriminarea și dreptul la respectarea vieții private și de familie .....	161
Cauza Moldovan și alții împotriva României (nr. 2) .....	161
Cauza Lăcătuș și alții împotriva României .....	181
Cauza Hulea împotriva României .....	198

Cauza Naidin împotriva României .....	206
Cauza Brée împotriva României .....	214
Capitolul V. Nediscriminarea și libertatea de gândire, de conștiință și de religie .....	223
Cauza Austrianu împotriva României .....	223
Capitolul VI. Nediscriminarea și protecția proprietății .....	234
Cauza Driha împotriva României .....	234
Cauza Beian împotriva României (nr. 1) .....	237
Cauza Athanasiu Marshall împotriva României .....	242
Capitolul VII. Nediscriminarea și dreptul la despăgubiri în caz de eroare judiciară .....	248
Cauza Hussain împotriva României .....	248

## CUPRINS ALFABETIC

Cauza Athanasiu Marshall împotriva României .....	242
Cauza Austrianu împotriva României .....	223
Cauza Beian împotriva României (nr. 1) .....	237
Cauza Brée împotriva României .....	214
Cauza Bulfinsky împotriva României .....	143
Cauza Cobzaru împotriva României .....	70
Cauza Dajbukat și SzilagyiPalko împotriva României .....	120
Cauza Daniel Ionel Constantin împotriva României .....	138
Cauza Driha împotriva României .....	234
Cauza Dumitru David și alții împotriva României .....	156
Cauzele Eugen Iorga și Ioan Moldovan împotriva României .....	152
Cauza Hulea împotriva României .....	198
Cauza Hussain împotriva României .....	248
Cauza Kocsis împotriva României .....	127
Cauza Lăcătuș și alții împotriva României .....	181
Cauza M. și C. împotriva României .....	107
Cauza Marian Chiriță împotriva României .....	88
Cauza Marian Stoicescu împotriva României .....	95
Cauza Moldovan și alții împotriva României (nr. 2) .....	161
Cauza Naidin împotriva României .....	206
Cauza Panaitescu împotriva României .....	32
Cauza Parohia Greco Catolică Sâmbăta Bihor împotriva României .	100
Cauza Soare și alții împotriva României .....	40
Cauza Stoica împotriva României .....	80





## INTRODUCERE

Discriminarea este acțiunea prin care unele persoane sunt tratate diferit sau lipsite de anumite drepturi în mod nejustificat (orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice).<sup>1</sup>

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia interzicerii discriminării este caracterizată de împrejurarea că dreptul prevăzut de art. 14 din Convenție nu are o existență independentă, astfel încât acesta nu poate fi invocat și, pe cale de consecință, se poate constata existența unei discriminări numai cu privire la drepturile și libertățile pe care Convenția le reglementează.

S-a arătat<sup>2</sup> că, deși ca natură juridică, dreptul prevăzut de art. 14 din Convenție este un ***drept subiectiv substanțial care nu are o existență independentă*** în sistemul de protecție europeană a drepturilor și libertăților pe care aceasta îl instituie, deoarece nu poate fi invocat decât prin raportare la acestea; ***el poate însă apărea ca autonom***, prin aceea

---

<sup>1</sup> D. Călin în D.C. Bunea, C.G. Caian, I. Cambrea ș.a., *Dicționar de drepturile omului*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 201.

<sup>2</sup> C. Bîrsan, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Vol. I. Drepturi și libertăți*, Ed. All Beck, București, 2005, p.894.

că, într-o situație dată, este posibil să fie încălcat fără a se constata și o încălcare a drepturilor în legătură cu care a fost invocat.

Jurisprudența CEDO presupune a stabili inițial dacă a existat o încălcare a unei dispoziții de fond înainte de a examina orice plângere în legătură cu art. 14 din Convenție, în conformitate cu această dispoziție de fond. În cazul în care se constată o încălcare a dispoziției de fond, Curtea nu întotdeauna consideră separat o încălcare a prevederilor art. 14 din Convenție. Se va lua în calcul art. 14 dacă există o inegalitate clară de tratament în exercitarea dreptului în cauză și în cazul în care inegalitatea constituie un aspect fundamental.<sup>3</sup>

Intitulat marginal “*Interzicerea discriminării*”, art. 14 din Convenție stabilește și o serie de criterii de discriminare, cum ar fi: sexul, rasa, culoarea, limba, religia, opiniile politice sau orice alte opinii, originea națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, fără ca enumerarea să fie limitativă aspect care rezultă din teza finală “*sau orice altă situație*”. Sfera de acoperire a art. 14 din Convenție include atât discriminarea *directă* (persoanele aflate în situații analoge trebuie tratate în mod egal), cât și discriminarea *indirectă* (persoanele aflate în situații semnificativ diferite trebuie tratate diferit).

În completare, Protocolul nr. 12 adițional la Convenție interzice discriminarea în legătură cu “*exercitarea oricărui drept prevăzut de lege*” prezentând un domeniu de aplicare mai extins decât art. 14, care se referă numai la drepturile garantate prin Convenție.

În comentariul asupra înțelesului acestor termeni, din cuprinsul Raportului explicativ al Consiliului Europei, se afirmă că această dispoziție se referă la discriminare:

i. în exercitarea oricărui drept acordat în mod expres unei persoane în baza dreptului național;

---

<sup>3</sup> *Manualul anti-discriminare pentru judecători*, Chișinău, 2014, p. 23, Sursa Internet - [www.cnajgs.md](http://www.cnajgs.md) (accesat ultima dată la 18.08.2015). În același sens, s-a susținut că domeniul de aplicare al Convenției se extinde dincolo de litera legii în interpretarea drepturilor garantate. Va fi suficient dacă starea de fapt din litigiu va avea o legătură generală cu aspectele protejate de Convenție. A se vedea, *Manual de drept european privind nediscriminarea*, Imprimerie Centrale, Luxembourg, 2010, p. 68, Sursa Internet - [fra.europa.eu](http://fra.europa.eu) (accesat ultima dată la 18.08.2015).

ii. în exercitarea oricărui drept care poate fi dedus din obligația clară a unei autorități publice în baza dreptului național, respectiv acolo unde o autoritate publică are obligația, în baza dreptului național, de a se comporta într-un anumit fel;

iii. practică de către o autoritate publică în exercitarea puterii sale de decizie (de exemplu, acordarea anumitor subvenții);

iv. prin orice acțiune sau inacțiune a unei autorități publice (de exemplu, comportamentul ofițerilor de poliție atunci când controlează o revoltă).<sup>4</sup>

În timp ce Protocolul protejează persoanele, în principal, împotriva discriminării practicate de stat, acesta va avea legătură și cu relațiile dintre persoanele particulare, pe care statul este așteptat în mod normal să le reglementeze, spre exemplu, împotriva interzicerii arbitrare a accesului la muncă, a accesului în restaurante sau la alte servicii pe care persoanele particulare le pot pune la dispoziția publicului, cum ar fi asistența medicală sau utilitățile.<sup>5</sup>

În acest sens, preambulul la Protocolul nr. 12 adițional la Convenție reafirmă că principiul nediscriminării nu împiedică statele părți să ia măsuri pentru promovarea unei egalități depline și efective, cu condiția existenței unei justificări obiective și rezonabile a acestor măsuri.

Data fiind diversitatea drepturilor și libertăților recunoscute de Convenție în raport de care se poate invoca existența unei discriminări, dar și intrarea în vigoare a Protocolului nr. 12 adițional la Convenție (la data de 1 aprilie 2005<sup>6</sup>) rezultă că și hotărârile și deciziile relevante ale CEDO în domeniul interzicerii discriminării pronunțate în cauze împotriva României au fost variate, considerent pentru care reunirea lor într-un volum distinct apare ca un demers necesar și util atât pentru practicieni, cât și pentru teoreticieni.

---

<sup>4</sup> *Manual de drept european privind nediscriminarea*, Imprimerie Centrale, Luxembourg, 2010, p. 70, Sursa Internet - fra.europa.eu (accesat ultima dată la 18.08.2015) citând Protocolul nr. 12 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (ETS nr. 177), alin. 12 din Raportul explicativ disponibil la <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/177htm>.

<sup>5</sup> D. Călin în D.C. Bunea, C. G. Caian, I. Cambrea ș.a., *op.cit.*, p. 205.

<sup>6</sup> România a ratificat acest Protocol prin Legea nr. 103/2006, publicată în M. Of. nr. 375 din 2 iunie 2006 și a intrat în vigoare pentru țara noastră în ordinea internațională la 1 noiembrie 2006.

Discriminarea din perspectiva dreptului la un proces echitabil a fost pusă în discuție în cauza *Parohia Greco Catolică Sâmbăta Bihor c. României*<sup>7</sup>, cauză în care reclamanta a invocat faptul că instanțele nu și-au îndeplinit obligația de asigurare, fără discriminare, a dreptului de acces la un tribunal. Reclamanta a arătat că refuzul Curții de Apel Oradea de a tranșa litigiul a adus atingere libertății religioase și dreptului la respectarea bunurilor, încălcând astfel art. 9 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, fie izolat, fie combinat cu art. 14 din Convenție.

Examinând cererea reclamantei vizând încălcarea art. 14 din Convenție combinat cu art. 6 par. 1 din Convenție, Curtea a reamintit că art. 14 din Convenție interzice tratamentul diferit al persoanelor aflate în situații similare, iar o excludere este discriminatorie dacă este lipsită de o justificare obiectivă și rezonabilă, cu alte cuvinte dacă nu urmărește un scop legitim și nu există proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat.

Curtea a reținut că tratamentul diferit la care a fost supusă reclamanta, în ceea ce privește accesul său la instanță, a fost motivat de

---

<sup>7</sup> A se vedea G. Munteanu, *Problema restituirii proprietăților confiscate Bisericii Catolice în timpul regimului comunist în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*, Revista JurisClasor CEDO - august 2015, <http://www.hotararicedo.ro/index.php/news/2015/08/problema-restituirii-proprietatilor-confiscate-bisericii-catolice-in-timpul-regimului-comunist-in-jurisprudenta-curtii-europene-a-drepturilor-omului>. Astfel, Curtea a constatat că legea în vigoare în perioada respectivă nu reglementa nici procedura care trebuia urmată pentru convocarea unei comisii mixte, nici pe cea care trebuia urmată de o comisie pentru pronunțarea unei decizii; nicio dispoziție legală obligatorie nu obliga părțile să organizeze sau să participe în aceste comisii; în plus, nu era prevăzut niciun termen pentru pronunțarea unei decizii de către o comisie mixtă. Aceste lacune legislative au favorizat o procedură prealabilă dilatorie care, ținând seama de caracterul său obligatoriu, putea bloca *sine die* dreptul reclamantei de acces la instanță. De asemenea, controlul judiciar la care putea fi supusă o decizie a acestei comisii era limitat la verificarea respectării criteriilor stabilite prin lege, care vizau în principal respectarea dorinței majorității. Deci, instanțele interne nu erau competente a se pronunța cu privire la temeinicia unei decizii pronunțate de comisia mixtă ținând seama în mod corespunzător de interesele și drepturile protejate în cauză (accesat ultima dată la 18.08.2015).

apartenența sa la cultul greco-catolic, care a fost din nou recunoscut începând cu 1990. Chiar dacă o asemenea justificare ar putea fi considerată conformă cu exigențele art. 14, nu același raționament se poate aplica și în situația jurisprudenței instanțelor interne, unele instanțe refuzând, alte acceptând să judece litigiile în care erau implicate parohiile greco-catolice. Astfel, reclamanta a fost tratată diferit în raport cu alte parohii, iar Guvernul nu a justificat această diferență de tratament, într-o manieră obiectivă și rezonabilă. În consecință, Curtea a constatat încălcarea art. 14 din Convenție combinat cu art. 6 par. 1 din Convenție, sub aspectul existenței unui tratament discriminatoriu ca urmare a unei jurisprudențe neunitare.

Pe de altă parte, în cauza *M. și C. c. României*, Curtea a constatat neîncălcarea art. 14 din Convenție coroborat cu art. 6 din Convenție în privința primei reclamante, în ceea ce privește pretinsa discriminare pe motive de apartenență religioasă. Reclamantii (mamă și fiu) s-au plâns și cu privire la procedurile civile referitor la faptul că dreptul lor la un proces echitabil a fost încălcat ca urmare a respingerii de către instanțele judecătorești naționale, în principal pe motivul apartenenței religioase a primei reclamante.

Astfel, în ceea ce privește afirmația reclamantei M. referitoare la faptul că instanțele judecătorești naționale au discriminat-o din cauza convingerilor sale religioase, Curtea a considerat că nu se poate spune că instanțele judecătorești naționale au adoptat decizii în speță luând în considerare aspectul invocat de reclamantă, principala lor preocupare a fost interesul superior al copilului. Este adevărat că, în hotărârea sa, prima instanță s-a referit la apartenența religioasă a reclamantei. Cu toate acestea, nu există nici o dovadă în dosar că argumentele în luarea unei decizii cu privire la convingerile religioase ale reclamantei au fost aprobate în vreun fel de instanțele de apel. În concluzie, motivările instanțelor române nu au sugerat că ar fi putut decide altfel dacă nu ar fi fost vorba de religia reclamantei, În astfel de circumstanțe, Curtea a concluzionat că a existat un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit, iar orice diferență de tratament între părinți a avut o justificare obiectivă și rezonabilă.

Instanța europeană a avut ocazia să analizeze respectarea prevederilor art. 6 par. 1 din Convenție sub aspectul duratei procedurii și al caracterului echitabil al procedurilor privind existența unor decizii judiciare contradictorii pronunțate de diferite complete ale aceleiași instanțe în cauza *Dajbukat și Szilagyi-Palko c. României*, constatând încălcarea art. 6 par. 1 din Convenție din perspectiva duratei procedurii, nu însă și în ceea ce privește caracterul echitabil al procedurilor.

Cât privește susținerea reclamantelor întemeiate pe art. 14 coroborat cu art. 6 par. 1 din Convenție că au fost discriminate prin deciziile contradictorii ale Curții de Apel în raport cu ceilalți cumpărători, în temeiul Legii nr. 112/1995 ai apartamentelor situate în același imobil, Curtea a apreciat că nu există nici o aparență de încălcare a drepturilor și libertăților Convenție, respingând acest capăt ca inadmisibil. De asemenea, constatând încălcarea art. 6 par. 1 din Convenție sub aspectul duratei procedurii, dar și al neexecutării unei hotărâri judecătorești definitive, în cauza *Kocsis c. României*, Curtea a respins ca inadmisibil capătul de cerere întemeiat pe art. 14 din Convenție. Astfel, invocând art. 6 par. 1 și art. 14 din Convenție, prin scrisoarea din 1 februarie 2005, reclamantul s-a plâns de o divergență de jurisprudență între soluția pronunțată în litigiul său prin sentințele din 6 mai 2003 și 15 aprilie 2004 ale judecătorei și soluția pronunțată într-o altă cauză, în privința modalității de actualizare a creanței unei altei persoane.

Curtea a constatat că sentința din 6 mai 2003 a fost confirmată printr-o hotărâre din 1 septembrie 2003 a Tribunalului Mureș, în condițiile în care plângerile întemeiate pe divergența de jurisprudență au fost prezentate pentru prima dată la 1 februarie 2005, adică la peste 6 luni de la sentința menționată anterior. În privința sentinței din 15 aprilie 2004 a judecătorei, confirmată prin hotărârea definitivă și irevocabilă din 17 decembrie 2004 a tribunalului, Curtea a constatat că reclamantul nu a prezentat hotărâri judecătorești definitive pertinente în sprijinul afirmației sale privind divergența de jurisprudență. De asemenea, bazându-se pe dispozițiile art. 14 din Convenție, reclamantul a invocat faptul că a suferit o discriminare față de societate, din cauza originii sale ungare, cerere cu privire la care Curtea nu a constatat printre actele dosarului nici un element de natură să susțină această plângere.

Deși în cauza *Daniel Ionel Constantin c. României*, Curtea a constatat încălcarea art. 6 din Convenție întrucât, în cauza aflată pe rolul instanței interne, valoarea taxei de timbru reprezenta o sarcină excesivă pentru reclamant, în măsura în care nu avea venituri și plătea o pensie de întreținere, totuși, referitor la susținerea reclamantului că a suferit o discriminare pe motive de origine socială și avere, ca urmare a anulării acțiunii sale introduse împotriva Ministerului Finanțelor Publice pentru neplata taxei de timbru, Curtea a apreciat că reclamantul nu și-a susținut cererea și că nici un indiciu al încălcării art. 14 din Convenție nu rezultă din dosar.

Tot pe tărâmul art. 6 din Convenție se situează și cauza *Bulfinsky c. României* în care Curtea a constatat încălcarea art. 6 din Convenție întrucât instanțele interne nu au cercetat suficient susținerile reclamantului referitoare la înscenarea din partea agenților sub acoperire și a colaboratorului acestora, apreciind însă ca vădit nefondat capătul de cerere întemeiat pe art. 14 din Convenție, atât timp cât reiterează cele deja formulate și analizate în temeiul art. 6 din Convenție.

Prin decizia de inadmisibilitate din 3 decembrie 2013 din cauza *Agneta Majtenyi și Ildiko Majtenyi c. României*<sup>8</sup> s-a constatat neîncălcarea de Statul român a prevederilor art.6 par.1 și 14 din Convenție și a art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenție, sub aspectul pretensei divergențe de jurisprudență, în materia anulării contractelor de vânzare-cumpărare încheiate în baza Legii nr.112/1995. În cauză se invocase discriminarea în baza art.14 coroborat cu art.6 par.1 din Convenție, argumentată de aspectul că aceeași Curte de Apel a pronunțat decizii contradictorii într-un dosar identic înregistrat împotriva cumpărătorilor unui apartament din aceeași clădire naționalizată. În cauză, Curtea a notat că petenții au depus doar o copie a unei singure decizii contradictorii a Curții de Apel privind anularea

---

<sup>8</sup> A se vedea R.M. Călin, *Decizia de inadmisibilitate din cauza Agneta Majtenyi și Ildiko Majtenyi împotriva României. Neîncălcarea principiului securității juridice în situația unei singure hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în sens contrar celei din cauza reclamantelor*, Revista JurisClasor CEDO - ianuarie 2014, <http://www.hotararicedo.ro/index.php/news/category/decizii-de-inadmisibilitate>, (accesat ultima dată la 18.08.2015).

unor contracte încheiate în baza Legii nr.112/1995. Curtea a reținut că petenții din cauza prezentă au beneficiat de o procedură contradictorie în care au avut posibilitatea să aducă dovezile pe care le considerau necesare și să prezinte argumentele lor, în mod corespunzător examinate de instanțe. În același timp, concluziile instanțelor și interpretarea legii naționale nu au putut fi apreciate ca fiind în mod manifest arbitrarie ori nerezonabile.

O decizie de inadmisibilitate a pronunțat Curtea în 9 aprilie 2013 și în cauzele *Eugen Iorga împotriva României și Ioan Moldovan c. României*<sup>9</sup> constatând neîncălcarea de Statul român a prevederilor art. 6 par. 1 și 14 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, sub aspectul pretensei divergențe de jurisprudență, în materia acordării unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri. Reclamantii au invocat încălcarea art. 6 par. 1 și 14 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, arătând că, în cazuri similare cu ale lor, instanțele naționale au ajuns la soluții diferite, întemeiate pe o interpretare diferită a aceluiași prevederi legale, cu încălcarea principiului securității juridice. De asemenea, s-au plâns de faptul că au fost privați de beneficiile prevăzute de Decretul-lege nr. 118/1990 și că au fost discriminați în comparație cu alți adepți ai Martorilor lui Iehova, persoane care au fost recunoscute ca fiind “persecutate din motive politice”. Curtea a constatat că, din informațiile prezentate de părți, se pare că în întreaga țară, majoritatea instanțelor au pronunțat hotărâri similare în sensul că Martorii lui Iehova nu au fost recunoscuți drept persoane persecutate din motive politice și, prin urmare, nu le-au fost acordate prestațiile prevăzute în Decretul-lege nr. 118/1990. Totodată,

---

<sup>9</sup> A se vedea D. Călin, *Decizia de inadmisibilitate din cauzele Eugen Iorga împotriva României și Ioan Moldovan împotriva României. Neîncălcarea principiului securității juridice în situația unui număr redus de hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în sens contrar celor din cauzele reclamanților*, Revista JurisClasor CEDO - mai 2013, <http://www.hotararicedo.ro/index.php/news/category/decizii-de-inadmisibilitate> (accesat ultima dată la 18.08.2015).



la 16 noiembrie 2009, un recurs în interesul legii a fost admis de Înalta Curte de Casație și Justiție<sup>10</sup>, care a stabilit liniile directoare cu caracter obligatoriu pentru interpretarea unitară a prevederilor legale în discuție.

De asemenea, prin decizia de inadmisibilitate din 9 aprilie 2013, din cauza *Dumitru David și alți 7 reclamanți împotriva României*<sup>11</sup> s-a constatat neîncălcarea de către Statul român a prevederilor art. 14 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 12 adițional la Convenție, coroborat cu art. 6 din Convenție, sub aspectul pretensei divergențe de jurisprudență, în materia recalculării pensiilor, ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr.19/2000. Reclamanții au mai arătat că soluțiile divergente au dat naștere unor discriminări, încălcându-se art. 14 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 12 adițional la Convenție, coroborat cu art. 6 din Convenție. În speță, reclamanții au indicat șase hotărâri judecătorești contrare pronunțate după data de 20 mai 2009, atunci când decizia din recursul în interesul legii fusese deja publicată în Monitorul

---

<sup>10</sup> Prin *Decizia nr. 32/16 noiembrie 2009 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 137 din 2 martie 2010, s-a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 1 alin. (1) lit. a) din Decretul-lege nr. 118/1990, republicat, cu modificările și completările ulterioare, s-a stabilit că persoanele condamnate definitiv pentru infracțiunile contra capacității de apărare a țării, prevăzute de art. 334 și 354 din Codul penal, săvârșite din motive de conștiință, nu pot beneficia de drepturile acordate persoanelor persecutate din motive politice. Instanța supremă a reținut în considerente că instituirea obligației de executare a serviciului militar a privit toți cetățenii apti să îl efectueze, fără nicio discriminare pe motive religioase sau de altă natură. Condamnările pentru cele două infracțiuni (infracțiunile de insubordonare ori de neprezentare la încorporare sau concentrare) nu au fost dispuse pentru apartenența la un cult religios, ci pentru săvârșirea unor fapte prevăzute de norme penale care privesc organizarea și legiferarea modului de efectuare a stagiului militar.

<sup>11</sup> A se vedea D. Călin, *Neîncălcarea principiului securității juridice în situația a 6 hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în sens contrar deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție date într-un recurs în interesul legii-decizia de inadmisibilitate Dumitru David și alți 7 reclamanți c. României*, Revista JurisClasor - mai 2013, <http://www.hotararicedo.ro/index.php/news/category/decizii-de-inadmisibilitate> (accesat ultima dată la 18.08.2015).

Oficial al României. Cu toate acestea, Curtea constată că acele șase decizii sunt o excepție a jurisprudenței, iar la nivel național instanțele naționale au adoptat o abordare uniformă, în conformitate cu decizia în interesul legii. Realizarea coerenței legii poate necesita un interval de timp iar perioadele de conflict jurisprudențial pot fi, prin urmare, tolerate, fără a aduce atingere securității juridice (a se vedea *Nejdet Şahin și Perihan Şahin c. Turciei* [MC], par. 83), cu condiția ca sistemul juridic intern să aibă capacitatea de a le soluționa. Concluziile instanțelor de judecată și interpretarea dată legii naționale în cauză nu poate fi considerată drept vădit arbitrară sau nerezonabilă.

Pe de altă parte, în cauza *Moldovan și alții c. României* (nr. 2) reclamantii s-au plâns că, din cauza originii lor etnice, au fost discriminați de organele judiciare și autorități, Curtea constatând încălcarea art. 14 coroborat cu art. 6 și 8 din Convenție, întrucât originea etnică a reclamantilor pare să fi fost decisivă în durata și modul de soluționare a cauzei de instanțele naționale după ratificarea Convenției de România.

A reținut apoi existența remarcilor discriminatorii repetate, formulate de autorități pe tot parcursul soluționării cauzei, al cărei obiect cădea în sfera de aplicare a art. 8 din Convenție, prin respingerea capetelor de cerere privind acordarea de despăgubiri aferente distrugerii bunurilor mobile și a pieselor de mobilier, precum și respingerea cererii de acordare de daune morale în urma distrugerii locuințelor reclamantilor. În ceea ce privește decizia din 24 februarie 2004, menținută de Înalta Curte de Casație și Justiție în data de 25 februarie 2005, considerentele reducerii cuantumului daunelor morale priveau în mod direct caracteristicile etniei reclamantilor.

Trebuie precizat că, având în vedere angajamentele asumate de Guvernul României în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, în domeniul protecției drepturilor omului, în special a minorității romilor, criteriu politic de aderare a României la Uniunea Europeană, constând în adoptarea unor măsuri generale, în scopul prevenirii și combaterii discriminării, prevenirii și soluționării conflictelor care pot genera violențe, stimulării participării romilor la viața economică, socială, educațională, culturală și politică etc., măsuri menite să îmbunătățească

relațiile dintre membrii comunității locale din localitatea Hădăreni, județul Mureș, a fost adoptată H.G. nr. 523/2006 pentru aprobarea Programului de dezvoltare comunitară în localitatea Hădăreni, județul Mureș, pentru perioada 2006-2008<sup>12</sup>.

În strânsă legătură cu litigiul ce a determinat sesizarea anterioară, în cauza *Lăcătuș și alții c. României*, reclamantele au învederat că, dat fiind apartenența lor etnică, au fost victime ale discriminării din partea autorităților. De asemenea, prima reclamantă a susținut că eșecul instanțelor de a aduce argumente care să justifice diferența de tratament în ceea ce privește acordarea despăgubirilor a condus la o discriminare.

Curtea a statuat că un tratament diferit este discriminatoriu atunci când nu are o justificare obiectivă și rezonabilă sau nu urmărește un scop legitim ori nu există o relație de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul avut în vedere. Statele contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere în stabilirea dacă aplicarea unor reguli diferite în situații similare este justificată (a se vedea cauza *Gaygusuz c. Austriei*, 16 septembrie 1996, par. 42, și cauza *Fretté c. Franței*, nr. 36515/97, par. 34).

În acest context, Curtea a reamintit că a statuat anterior că a existat o încălcare a art. 14 în coroborare cu art. 6 și 8 Convenție, ca urmare a diferențelor de tratament aplicate victimelor incidentului din septembrie 1993. A rezultat că etnia romă a victimelor a fost un factor decisiv în procedurile judiciare în care au fost implicate. Mai mult, decizia Curții de Apel Târgu Mureș, confirmată de Înalta Curte de Casație și Justiție, de reducere a cuantumului despăgubirilor morale a conținut remarci în legătură directă cu etnia părinților.

Notând că reclamantele au fost părți în procedura din fața Curții de Apel Mureș și a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curtea nu a găsit nici un motiv să se îndeparteze de soluția pronunțată în cauza *Moldovan și alții c. României* (nr. 2).

În ceea ce privește susținerea primei reclamante că a fost discriminată prin faptul că instanțele nu au motivat acordarea unor

---

<sup>12</sup> Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 385 din 4 mai 2006.

despăgubiri morale diferite, Curtea a constatat că doar o persoană a primit o sumă diferită cu acest titlu, însă a argumentat, în plus față de considerentele expuse pentru a justifica daunele acordate celorlalte două victime, că aceasta era soră a două dintre persoanele decedate și soția celui de-al treilea. Astfel, Curtea a considerat că instanțele naționale au furnizat o justificare rezonabilă și obiectivă pentru diferența de tratament.

O analiză interesantă a interzicerii discriminării a fost reținută de instanța europeană în cauza *Hulea c. României*<sup>13</sup>. Reclamantul a invocat că refuzul de a i se recunoaște concediu parental a constituit o discriminare fondată pe sex. Competență în ce privește calificarea juridică a faptelor cauzei, Curtea a examinat plângerea reclamantului din perspectiva art. 14 din Convenție combinat cu art. 8, ce stabilește că deciziile privind viața privată și personală trebuie să fie echitabile și să respecte interesele protejate de aceste dispoziții (*Saleck Bardi c. Spaniei*, 24 mai 2011, nr. 77167/09, par. 31).

Referitor la admisibilitatea cererii, în special din perspectiva lipsei calității de victimă a reclamantului, Curtea a amintit că o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este în principiu suficientă pentru a-și pierde calitatea de victimă decât dacă autoritățile naționale au recunoscut, în mod explicit sau în substanță, și apoi au reparat încălcarea Convenției (*Amuur c. Franței*, par. 36, *Dalban c. României*, par. 44, *Sakhnovski c. Rusiei*, par. 67).

În speță, Curtea a notat că, fiind sesizată cu excepția de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a enunțat că dispoziția legală criticată de reclamant este incompatibilă cu principiul nediscriminării înscris în Constituție. Astfel, prin Decizia Curții Constituționale

---

<sup>13</sup> A se vedea R. Călin, *Încălcarea principiului nediscriminării și a dreptului la viață privată prin refuzul acordării concediului parental militarilor de sex masculin - cauza Hulea c. României*, Revista JurisClasor CEDO - octombrie 2012, <http://www.hotararicedo.ro/index.php/news/2012/10/incalcarea-principiului-nediscriminarii-si-a-dreptului-la-viata-privata-prin-refuzul-acordarii-concediului-parental-militarilor-de-sex-masculin-cauza-hulea-c-romaniei> (accesat ultima dată la 18.08.2015).